

REPÚBLICA DE MOÇAMBIQUE
MINISTÉRIO DAS FINANÇAS

Assembleias Cidadãs

MAYELANU NI KUCINCA KA TINGUVA

Nongoloko wa:

Rifambisiwa hi(a):

Ministério das Finanças, em colaboração
com os Ministérios da Planificação e
Desenvolvimento, Agricultura, Ambiente
e Pescas e os Governos Provinciais de
Gaza, Tete e Cabo Delgado

Hi nhlangelo ni(a)

FUNDAÇÃO
MASC
Mecanismo de Apoio
à Sociedade Civil

delibera

Ni nseketelo wa:

GEPRES
GESTÃO DE RECURSOS PÚBLICOS
PARA PRESTAÇÃO DE SERVIÇOS

THE WORLD BANK
IBRD • IDA | WORLD BANK GROUP

KASI I YINI HUVU YA VUHLENGELI?

Huvu ya vuhlengeli i vutongi hi mpatsanu lerivumbiwaka hi vanatiku lava vahlavuliwaka nakambe vakombeliwa kuva vatipatsa, vataka hi ka tindhawu tohambanahambana ta tiku la Musambiki, na kuxiximiwa sviyimu sva rhambu, nhlonge, ntanga, vundhawu ra vuhanyi, ni nkongometo wokomba mfumu mintirhu leyi inga ya nkoka eka xitsungu.

KAMBE, HUVU YA VUHLENGELI

- ✓ Ayipfaleti tihuvu ta svifundzankulu kumbe ta miganga (mamunisipu); tihuvu ta nkambelo, wuvoneleri ra nhluvuku, kumbe svin'wani svihubzana sva nhlengelo svinga kona. Kutani, Huvu ya Vuhlengeli i xihubzana xin'wana xa vutongi hi nhlengelo;
- ✓ Ahi vukambeli la xitshungu kumbe vutiselo tani hi lesvi sviyendliwaka hi tikomponi ta vamabzindzu, tokala ingali ta mfumu;
- ✓ Ayiveki svitshembisu kumbe mihandzu ya xihantla, kambe yinyika svileleto eka varhangeli, vasimeki va timhaka, hambi ni hi vafambisi va mfumu.

KASI HI MANI LWEYI ALULAMISELAKA NAKAMBE ARHANGELA HUVU YA VUHLENGELI?

Huvu ya Vuhlengeli yilulamiselwa ni kurhangeliwa hi Mfumu wa tiku la Musambiki, hikola ka Ndzawulu ya ta Cuma, hi kulongoloka ni mintlhanganu ya Nhlengelo wa tindlela ta nseketelo wa xitshungu (Fundação Mecanismo de Apoio à Sociedade Civil - MASC) ni Delibera Brasil, hi kuseketelwa hi Kungu ra wutongi rifuwo ra matirhela ya mfumu [Projecto de Gestão de Recursos Públicos para Prestação de Serviços (GEPRES)] ni Banco Mundial. Longoloko lowu wufambisiwa hi mpatsanu wa Ndzawulu ya ta Kunguhatu ni Nhluvuku (Ministérios da Planificação e Desenvolvimento); Ndzawulu ya ta Vurimi, Vutshamu ni Vutshevi (Agricultura, Ambiente e Pescas) ni Vurhangeli ra svifundzankulu Gaza, Tete ni Kabu Delegadu.

HI MANI ANGATIPATSAKA?

- ✓ Ka huvu leyi, kungakumeka vanatiku va Musambiki, vakumekaka ka ntanga ya kusukela ka khume ra malembe na ntlhanu na nharhu (18) kuya mahlweni.

HIKWINI LOMU HUVU LEYI YIKUMEKAKA KONA?

- ✓ Xifundzankulu Gaza (Huvu ya Vuhlengeli ra vanatiku ya ka Gaza);
- ✓ Xifundzankulu Tete (Huvu ya Vuhlengeli ra vanatiku ya Tete);
- ✓ Xifundzankulu Kabu Delegadu (Huvu ya Vuhlengeli ra vanatiku ya Kabu Delegadu).

HI TIHI TINHLOKOMHAKA TIXUKIWAKA?

Ttinhlokomhaka tixukiwaka hi leti:

- **Vulondzovoti ra titshomba ta ntumbuluku;**
- **Kucinca ka tinguva;**
- **Xiyimu xa vumunhu (tani nhlokomhaka).**

Tinhlokomhaka leti tihlangana eka nyandza ya nkoka leyirhangelaka ndlela ya matongela: ***kufana ni matirhisela ya timale letikumiwaka hi vulondzovoti ra titshomba ta ntumbuluku akuva kupfuneteliwa xitshungu ni miganga ekulweri ni kucinca ka tinguva (Kuhlula svikarhatu ni kuvuyavuya)?***

VANHU VAHLAVULIWA, NAKAMBE VARHAMBIWA HI NDLELA MUNI?

- ✓ Vanatiku vahlavuriwa hi xihlawuhlawu ndzeni ka minjangu ya vona hi vahisekeli va moganga;
- ✓ Vanatiku vahlavuriwa lomu svifundzantsongo, svikanekisu ni lomu migangeni ya xifundzankulu xin'wana na xin'wana;

- ✓ Vuhlavuri ra un'wana na un'wana kuyendliwa hi vahisekeri va moganga, lava vawupfisiwiki akuva valandza ntirho wolowo, hi ndlela yoxixima xihlavuhlavu xikombeliwaka;
- ✓ Eka xifundzankulu xin'wana na xin'wana, kukunguhatiwa akuva kuxungametiwa 600 wa minjangu eka yona kubalisiwaka xirho xin'we xa njangu;
- ✓ Ndzhaku ka balisa, kuyimeliwa kuhlavuriwa 60 wa vanatiku lava vatarhambiwaka akuva vatipatsa eka Huvu ya vuhlengeli, na kuxiximiwa vukumeki ra vanatiku va rhambu ra xisati, vanhu vanga ni vulema, vatsendzeleki ni mintlawwa yin'wani yosondzolotiwa.

KASI MAYENDLISIWA KUYINI MATSEMELA YA TIMHAKA EKA HUVU YA VUHLENGELI?

- ✓ Ndlela ya matsemela ya timhaka yisungula hi vukombisi ni vukotsovelo ra tinhlokomhaka (siku rosungula/1);
- ✓ Hi kulandzela, vavumbi va Huvu ra Vuhlengeli vachuka hi vunyaminyami tinhlokomhaka (siku ra vumbirhi/2)
- ✓ Hi vugamu, vavumbi va Huvu ya Vuhlengeli vatsema mhaka mayelanu ni tinhlokomhaka tichukiweke, ndzhaku vaveka svileleto;
- ✓ Vutsemi ra timhaka riseketeliwa ni kupfuneteliwa hi ntlawa wa vuseketeri ni vuxuki.

Assembleias Cidadãs

MAYELANU NI KUCINCA KA TINGUVA